

Indledningen er redigeret af Emilie Karner Hansen og Kirsten Vad

Tilsyn ved

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til “Kirken og Skriften”

ved Jens-August Bonnemose Poulsen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 H.C. Blochs artikel
- 3 Grundtvigs forsvar i “Kirken og Skriften”
- 4 Efterspil
- 5 Anvendt litteratur

1 Anledning

“Kirken og Skriften” er Grundtvigs svar på en artikel, som Hans Carl Bloch – sognepræst i Vignæs Præstegaard – 8. februar 1846 indrykkede i *Dansk Kirketidende* under titlen “Et Par Ord om Kirkens rette Princip”, hvor Bloch især havde kritiseret Grundtvigs artikel “Kirke–Striden i Engeland” fra *Dansk Kirketidende* 23. november 1845, og derudover “Kirke–Sag og Kirke–Tidende” fra 5. oktober 1845. Det afgørende for at forstå debatten mellem Grundtvig og Bloch er, at Grundtvig efter sin ‘mageløse opdagelse’ i 1825 havde udviklet et særligt syn på Luther (Grane 1998, s. 27–32). Med slagordet *sola scriptura* (ved skriften alene) ville Luther i virkeligheden bare sørge for, at ændringer af fx trosbekendelsen altid foregik med Bibelen som autoritet, og hans ambition skyldes kort fortalt, at paven i middelalderen ikke førte skriftbeviser for sine påstande (Grane 1998, s. 32). På den baggrund formulerede Grundtvig i “Kirke–Striden i Engeland” sin dåbsteologi, hvormed han ikke tilkendte Bibelen nogen essentiel rolle for kirken: “vi retfærdiggøres alene af Guds Naade (i Daaben) formedelst Troen (som vi ved Daaben bekiende)” (Grundtvig 1845b, s. 121). Dette står i skarp kontrast til lutherdommen hos fx Bloch, der forstod Luther som en reformator, der med *sola scriptura* først og fremmest insisterede på Bibelen som kirkens omdrejningspunkt.

2 H.C. Blochs artikel

Blochs artikel er hovedsageligt en kritik af Grundtvig og hans opfattelse af dåben på tre punkter. Bloch mente for det første, at den apostolske trosbekendelse er et lige så usikkert fundament for kirken, som Bibelen er: Man ved nemlig ikke, hvordan den oprindelige tekst har lydt, og den overleverede tekst har mange forskelligartede fortolkningsmuligheder. For det andet er der ifølge Bloch ingen vished om, at trosbekendelsen har apostolisk autoritet, og derfor kan den højst have samme gyldighed som Bibelen. For det tredje er det mest af alt Bibelen, der fører de kristne til troen på Kristus, og ikke trosbekendelsen, der er for ordknap til at være troens grundlag, og derfor afsluttede Bloch sin artikel ved at beråbe sig på en lutherdom med Bibelen som grundlag for kirken: “Fra Troesbekjendelsens Grund havde Luther aldrig kunnet tænke paa at begynde en Reformation” (Bloch 1846, 358).

3 Grundtvigs forsvar i “Kirken og Skriften”

Efter en kort opsummering og den første af to polemiske bemærkninger om Blochs lollandske herkomst leverede Grundtvig sit ene hovedargument: Bloch har ikke løftet bevisbyrden for sine påstande. For hvis han mente, at Grundtvig har “talt ilde”, at Grundtvigs tale om kirken som trossamfund snarere end læseselskab er forkert, og at Bibelen selv vil være kirkens fundament, så måtte han – ifølge Grundtvig – finde bibelsteder til sine argumenter. Grundtvigs andet hovedargument er, at kirken ikke må forandre sin tro og dåb, hvis den vil kaldes kristen. For det må nemlig være en selvmodsigelse, at apostlene, hvis autoritet ifølge Grundtvig både står bag Bibelen og trosbekendelsen, har erklæret “*deres Daabs Foragtere for sande Christne*” (Grundtvig 1846, s. 428). Derfor kan den kristne kirke i Grundtvigs øjne hverken forandre sin dåb eller trosbekendelse, og Grundtvig kunne derpå afslutte sin artikel ved at mane debatten til jorden: En pennefejde ville han ikke føre om den sag, men hvis Bloch eller nogen anden ville rive kirken ned, så kunne de regne med modstand.

4 Efterspil

Den 29. marts indrykkede Bloch artiklen “En lille Modbemærkning”. Bloch nedtonede her konflikten (Grundtvig har fx ikke “talt ilde”) ved at fremhæve de ting, de to parter måtte have tilfælles: De forstod begge kirken som et trossamfund, og de mente, at den kristne kirke skal bruge den apostolske kirkes dåb. Forskellen var bare ifølge Bloch, at han selv er kommet til den forståelse gennem Bibelen og reformatorerne.

5 Anvendt litteratur

- Bloch, Hans Carl (1846) “En lille Modbemærkning” i *Dansk Kirketidende*, nr. 29, 29. marts, sp. 473–475. København.
- Bloch, Hans Carl (1846) “Et Par Ord om Kirkens rette Princip” i *Dansk Kirketidende*, nr. 22, 8. februar, 1846 sp. 345–358. København.
- Grane, Leif (1998) “Grundtvigs forhold til Luther og den lutherske

tradition” i *Grundtvig Studier* 1998, s. 21–41. København.

- Grundtvig, N.F.S. (1845a) “Kirke–Sag og Kirke–Tidende” i *Dansk Kirketidende*, nr. 1, 5. oktober, sp. 1–5. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1845b) “Kirke–Striden i Engeland” i *Dansk Kirketidende*, nr. 8, 23. november, sp. 113–125. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1846) “Kirken og Skriften” i *Dansk Kirketidende*, nr. 26, 8. marts, sp. 425–429. København.